

sok Dornavatrától északra orosz előállítások ellen.

Az erdélyi keleti arcvonalon a helyzet változatlan. A románok támadásai az Osancon és predeáli szorosnál elnyomult csapatok ellen nagy veszteségeik mellett megheiusultak. 8 tisztet és 200 főnyi legénységet elfogtunk.

A Vöröstorony szorosától délkeletre a reánk nézve kedvező lefolyású ütközetek tovább tartanak.

Konstanzát lőtték az oroszok.

Balkáni harctér.

Mackensen vezértábornagy hadsereportja. Konstanzát a tenger felől sikertelenül lőtték.

Macedóniai front.

A Cserna könyökben szerb előretöréseket visszavertünk.

A Struma arcvonalán élénk előtéri csatározások.

Ludendorff, első főszállásmester.

Közigazgatási élet.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap tartotta rendes havi ülését, amelyen a folyó ügyek kerültek csupán elintézésre.

Dr. Cziffra Kálmán főispán elnöklése alatt jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Lukács Odón főjegyző, Varró Domokos kir. műszaki tanácsos, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Németh István kir. tan. pénzügyigazgató, dr. Thury Endre kir. ügyész, dr. Mayer László városi főorvos, dr. Thury László városi főügyész, dr. Istvánffy István orvoséki elnök, Rádl Odón kir. tan., dr. Medvigy Gábor, dr. Mihály Lajos, dr. Moskovits József, dr. Olasz Béla.

Dr. Cziffra Kálmán a megnyitáskor megemlékezett arról, hogy király öfalsége legmagasabb kegye a közig. bizottság két tagját részesítette magas kitüntetésben. Azt hiszi, a bizottság minden tagjának érzelmét tolmácsolja, midőn a két kitüntetettet: Vasady Lajos kir. tanfelügyelőt és Varró Domokos kir. műszaki tanácsost a bizottság nevében üdvözli s őket rokonszenvekről biztosítja. (Helyeslés.)

Ugy. Vasady Lajos, mint Varró Domokos az üdvözlésért köszönetet mondának az elnöklő főispánnak és a bizottságnak.

Ezután Lukács Odón főjegyző előterjesztette a polgármester jelentését a közigazgatás október havi állapotáról. A jelentésből közölik a következő adatokat:

A közegészségügy október havában, az előző hónapéhoz viszonyítva, kedvező volt, amennyiben a születések száma, az idegen elháltak leszámításával, 21-el multa felül a halálozások számát. A fertőző betegségek közül előfordultak: a kanyaró 4 helybelinél; — a difteritiaz 4 helybelinél, halálozás nélkül és 7 idegennél, 4 halálozással; — a vörheny 46 helybelinél, 4 halálozással és 37 idegennél, akik közül 36 erdélyi menekült. 23 halálozással; — a hasi hasnyomáz 20 helybelinél, 1 halálozással és 8 idegennél, 1 halálozással; — hólyagos himlő 4 helybeli, 3 halálozással és 4 idegen; — a vérhas 1 esetben. A fertőző betegségek közül a vörheny mutat nagyobb gyarapodást, leginkább behuroolás folytán.

A járványkórházban 197 beteg, a gyermekkórházban 84 fekvő és 250 bejáró gyermeket gyógykoztak. Ez utóbbiban még 133 gyermek részesült ingyen orvosi rendelésben és ezenkívül több menekült gyermek.

Októberben Nagyváradon született 44 fiú és 57 leány, összesen 101 gyermek. Elhalt 87 férfi és 81 nő, összesen 168 egyén. Ot éven aluli gyermek 64 halt meg.

A közbiztonsági állapot a következő adatokat tünteti fel. Előfordult lopás 230, csalás 19, sikkasztás 23, zsarolás 1, hatóság elleni erőszak 2, súlyos testisértés 1, könnyű testi sértés 2.

A nagyobb számmal előfordult lopás tulnyomó részét a vasutállomáson követték el, ahol a kocsik feltörése és a szállítmányok megdézsmálása huzamosabb idő óta napirenden volt. A polgármester megkereste a máv. aradi üzletvezetőségét a szállítmányok őrzése és a felügyelet nagyobb ellenőrzése tekintetében. A hónap folyamán bolti betörések is fordultak elő.

Az adóbefizetések normálisak voltak. Befolyt kincstári adóban 46271 K 35 f., városi adóban 31729 K 58 fillér.

Kiadott 40 új iparigazolvány, megszünt 10 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

A szakelszámoló nemleges jelentései után tudomásul vették a pénzügyminiszter rendelkezését az adókötelezettek és adótárgyak 1917. évre szóló összeírása és a házaad 1917. évre vonatkozó kivetések megindítása tárgyában.

Huszonnégy gyógydíjgyűgyet intéztek még el s az ülés végét ért.

A temetők ünnepe.

Gyászünnepély a hősök sirjainál.

Nagyvárad közönsége kegyeletesen emlékezett meg az elhunytakról. Halottak estéje alkalmából. Bár a sírok kivilágítása sokkal mérsékeltebb volt, mint más években, de a sírokat elhalmozták koszorúkkal, virágokkal. Alig volt sír, amelyre nem jutott volna virág. A temetők virágos kerthez hasonlítottak.

Mélyszélesen megható gyászünnepély folyt le a Rulikovszky temetőben, ahol hő katonáink közül legtöbben nyugsznak. A hősök sírját részben a város, részben a katonák szépen rendbeszedték, feldíszítették virágokkal. Az egymás mellett levő sok száz sír mindenike szépen fel volt virágozva s a közönség özőnuel hordta a szép fehér virágot a hazáért halt hőök sírjára.

A katonasírokkal telt hatalmas régy-szögű területet körülfutotta a zöldgalyakból, virágokból font girland és a villanykörték koszorúja csillogott. A terület déli végében nagy emelvény mögött magasan lobogó légszeszlángok égtek póznákon, amelyeken a város, a katonaság és a Vörös Kereszt Egyet koszorúi voltak felaggatva.

A város babérkoszorújának piros-fehér, kék szalagján „Nagyvárad hőseinek kegyelettel — Nagyvárad közönsége”; a helyőrség koszorújának szalagján „Bajtársi kegyelettel az állomás tisztikara” és a jelenleg itt állomásozó kolozsvári honvédkerületi parancsnokság koszorújának szalagján „A kolozsvári honvédkerületi parancsnokság tiszti és tisztviselői kara a hősi halált halt bajtársaknak” feliratok voltak. A Vörös Kereszt Egyesület remek koszorúját dr. Fráter Imre törzsorvos helyezte el az emelvényen.

Alkonyatkor 5 óra tájban a honvédeknek, a szintársulat tagjai az emelvény előtt foglaltak helyet. Az emelvény előtt álltak Fülöp Arthur és Sieglér Konrád altábornagyok, dr. Cziffra Kálmán főispán, Obrincák István, Papszt Ferenc, Mihailov Gábor ezredesek, Liptay buszárörnagy, Kuun Örnagy, dr. Fráter Imre törzsorvos, Rimler Károly polgármester, a törzstisztek és főtisztek nagy számmal, a Vörös Kereszt tagjai Pally Lajosné vezetése alatt, valamint óriási közönség.

A gyászünnepély színhelyén és a hősök sírjainál a 4 honvédegyezred altisztképző iskolájának legénysége és Kolontáry János r. kapitány vezetése alatt a rendőrség tartották fenn a rendet.

A megható gyászünnepélyt a honvédek zenekar és a szintársulat tagjai a Hymnuszszal nyitották meg, Scharff Károly karmester vezetése alatt. Az egész közönség levett kalappal színt n együtt énekelt a szintársulat tagjaival.

A polgármester gyászbeszéde.

A nemzeti imádság elnéklése után Rimler Károly polgármester lépett az emelvényre, s bár meghatott, de messze hallható hangon szónoki erővel a következő gyászbeszédet mondotta az elhunyt hősök felett:

Polgártársak!

Harmadszor hullatják a fák elsárgult leveleit, harmadszor zarándokolunk a mi hő véreink drága sírhantjaihoz s még mindig dörögnek az ágyuk, lángban ég körülöttünk az egész szemhatár.

Összeesküdtök ellenünk az egész világ, fegyvert fogott reánk legutóbb egy koneraleső álnok szomszéd is, hogy elrabolja tőlünk a mi édes magyar hazánk gyöngyét, bérce Erdélyünket.

A magyarok Istene azonban megsegített bennünket. Gyáván, futva menekül hő véreink acél karja elől az álnok ellenség s mi hű szövetségeseinkkel testvéri érzésben egyesülve, tulkiálthajuk most már a csatazajt, hogy ne bánod a magyart!

Az igazságnak még a poklok kapuin át is diadalmaskodni kell. Mi pedig a legigazságosabb ügyért nemzeti létünk fenntartásáért huzzuk ki kardunkat, hiszen a féreg is megmozdul, ha szemernyi lakóházát feldulni akarjuk, a kis madár is felesipeg, ha fészkéhez nyulunk, így tehát nekünk is jogunk van az őseink által drága véren megszerzett röögöket megvédelmezni.

A természet éppen most készül hideg szemfedőjével bevonnia földet. A tél hideg takarója azonban még nem jelent örök halált, a hideg takaró alatt ott van a feltámadás szép és fenséges gondolata.

A mi szemhatárunkon is ott dereng már a dicsőséges győzelem hajnalcsillaga, a kiontott drága vér új életet varázsol a földre, feltámad az igaz örök szent igazság s porba hull, semmivé lesz az irigység, az álnokság és az erkölestelenség.

Igen, feltámadunk! Kiharcoljuk gyermekeinknek, unokáinknak a dicsőséges békét, átadjuk nekik az imádtott édes magyar hazát, esorbitatlanul, érintetlenül.

Addig is aludjátok hő fiaink az édes anya légy ölén örök álmotokat, ne zavarja meg semmi zaj boldog pihenésüket.

Mi pedig harcoljuk tovább a nagy harcot, nem riadunk vissza semmi áldozattól, még akkor sem, ha mindoyájunknak el kellene mennünk.

Ha azonban eszűggedés fogna el, ide jövünk e megszentelt helyre, drága poraitokhoz, hogy töletek tanuljuk meg, mi-ként kell szent ügyünkért elai, küzdeni és meghalni.

S most letezzem városunk közönsége nevében e koszoru, drága hamvaitokra. E koszoruba fontuk minden bánatunkat, forró könnyeinket, e koszoru jelképezze a mi soha nem muló bánatunkat és kegyeletünket. Nyugodjatok eszűdesen.

A szép beszéd a közönség tömegéből halk zokogást váltott ki.

A gyászbeszéd után Zsoldos Andor fiatal színész szavaltta el szép alkalmi költeményét.

A gyászünnepelet a honvédszenekar és a színtársulat által előadott Szózat zárta be.

Az Olaszi temetőben

A váradi olaszi temetőbe szintén ezrenyi és ezrenyi közönség zarándokolt ki. Az egész temető itt is csupa virág volt. Különösen egyes családok sírja volt szépen fel-díszítve.

A Katolikus Kör tagjai testületileg vonultak ki, dr. Lábán Lajos kir. táblai elnök és dr. Karácsonyi János kanonok elnökök vezetése alatt, a Kör b. e. jótevőjének néhai dr. Belopotoczky Kálmán ny. tábori püspök nagyprepostnak sírjához s együtt imádkozták el a Miatyánkot.

A tanítóképző kegyelete.

A nagyváradi kir. kath. tanítóképző-intézet ifjúsága tanárai vezetésével testületileg vonult ki a temetőbe, hogy a megemlékezés adóját lerója azok iránt, akik kedvesek előttük. Először volt igazgatójának, Nogely István kanonoknak sírjához vonult. A gyászdal után az ifjúsági önképzőkör elnöke, Jordán József IV. éves növendék méltatta a sírban nyugvó pedagógus kiváló érdemeit. A „Csillagokon túl...” című gyász-dal és egy Miatyánk fejezte be a kegyeletes megemlékezést. Innen a Lősök sírjához vonult az intézet. A szépen díszített síroknál már nagy közönség vette körül az ifjúságot. Először Szelle Kálmán IV. éves növendék szavaltta el Nagy Ilonka: Katonásírok című költeményét. Utána Horváth István tanár mondott gyászbeszédet. A beszéd mély hatását a közönség szemeiből előtörő könnyek bizonyították. A Hymnus elhangzása után a közönség széteszlott, az ifjak hazaindultak.

Az olaszi temetőben nyugvó hősök, továbbá az itt elhalt orosz, szerb és olasz fegyveres sírjait is felvirágozták. A sírokat körülvevő s zöld girlanddal díszített oszlopokon légszerezslángok égtek s hatalmas nemzeti, továbbá német és osztrák zászlók lobogtak.

Halottak estéje alkalmából a templomok megteltek ajtatos közönséggel. Az olaszi plebánia templomban Brém Lőrinc kanonok tartott este fél 7 órakor meghatóan szép gyászbeszédet.

Őszi és téli ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Függöny, kézimunka, ke-lengye neműek tisztítása. Fe-kete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógógyárában
Nagyváradi.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14—69.

Visszavert oláh támadások.

Keleti harctér. Budapest, nov. 2. (Hivatalos.) *Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg harcvonala.* A Vöröstorony szorosától dél-keletre lévő területen tovább is előrehaladtunk. A Brassótól délre és délkeletre ellenséges területen harcoló osztrák-magyar és német csapatok román támadásokat visszavertek.

Dél-Bukovinában és Capul területen sikeres előtéri vállalkozások

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregharcvonala. A Terstyanszky vezérezredes seregében küzdő német csapatok Vitoricienél Solotonitól délre kiverették az ellenséget egy erősen elsáncolt állásából. 22 orosz tisztet 1500 főnyi legéssységet, 10 géppuskát és 3 aknavetőt szállítottunk be.

Uj offenziva Görz körül.

Olasz harctér. Budapest, nov. 2. (Hivatalos.) A görzi grófságban az olaszok uj offenzívát indítottak. A második és harmadik olasz hadsereg, amelyeket a legutóbbi nagy harcok óta friss csapatokkal egészítik ki Görztől lefelé támadnak. Az első általános támadást hála csapataink hősiességének visszavertük. Miután az ellenséges tüz a délelőtt folyamán rendkívüli hevességre fokozódott az ellenséges gyalogság rohamra indult.

A Vippack völgyben a Vertoklicától keletre emelkedő magaslatokat minden áron el akarták foglalni. Itt a bükk területen harcba vetett 7 dandárt teljesen megsemmisítettük. A Karszt fensik északi részén röviddel délelőtt 11 óra után az olasz gyalogság tömegtámadásba kezdett, mely eleinte szétlőtt legelső állásainkon túl tért nyert, csapataink átkaroló ellentámadásai az olaszokat ismét visszavetették. Lokvica azonban az ellenség kezén maradt. Ebben a támadásban 8 olasz hadosztály vett részt. A fensik déli részén a bős támadásokkal szemben összes állásainkat megtartottuk.

A tegnapi csatában sikerében kiváló része van a 27 ik számú karinthiai landver ezrednek és a bevált 32. számú nyugatgalicai népfelkelő gyalogezrednek. Ezek az ezredek álló helyben verték vissza az ellenség támadásait és a legnagyobb tulerővel szemben is kitartottak. A 41 és 12. gyalogezred is rászolgált minden dicsejétre.

Több mint 1000 embert elfogtunk és 7 gépfegyvert zsákmányoltunk.

Délkeleti harctér. Budapest, november 2. (Hivatalos.) Csapataink körletéből nincs jelenteni való. *Höfer.*

Kicszerélik a 45 éven felüli internáltakat.

Budapest, november 2. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: Az angol alsóházban hivatalosan kijelentették, hogy Németország elfogadta a negyvenöt éven felüli internáltak kicszerelésére vonatkozó angol indítványt. Ennek következtében az internáltak kicszerelése legközelebb megkezdődik.

Az uj párisi olasz követ.

Budapest, november 2. (Saját tudósítónktól.) Hir szerint a távozó Tittoni párisi olasz nagykövet helyébe Barzillai, esetleg Carlati jelenleg pétervári olasz nagykövetet nevezik ki. Az olasz kormány egy minisztert fog Párisba küldeni, hogy megnyugtassa a franciákat Olaszország politikája felől.

Repülőink támadása az olasz partok ellen.

Budapest, november 2. (Saját tudósítónktól.) **Hajóhadparancsnokságunk jelenti: November 1 én este tengerészeti repülőink igen sikeresen megtámadták Cervignánont, Santorgio di Nogarál, Pierist Gardot és a Mon Falconei Adria műveket. Az említett helyek katonai műtárgyain, vasuti telepeln, valamint a gardol repülőállomás egyik csarnokán számos telitalálatot értek el.**

Vaux jelentősége.

Budapest, nov. 2. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Lokalanzeiger írja: Vaux feladásáról szóló hir nem lepett meg bennünket. November 1 én este katonai helyről közölték velünk, hogy az erődöt 2 óra virradóra kiürítjük. Daumont és Vaux erődök a Verdunért való küzdelemben mindig szerepet játszottak, amíg teljes harci értékkel

mint erődök francia birtokban voltak. — Verdun várának megvívhatása végett ártalmatlanná kellett ezeket tenni, ami megtörtént. Mindköt erőd meg van fosztva har-cieszköztől és nagyobbrészt el vannak pusztítva. Miután Duamont környéke francia kézre ment át, Vaux megtaradásért nem volt értelme több áldozatot hozni.

Emlébeszéd Bunyitay Vince felett.

A Magyar Tudományos Akadémiában felolvasta dr. Karácsonyi János,
a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

II.

E nyolc évig tartó kutatásnak, tanulmányoknak eredményeként 1878 től kezdve egymásután jelentek meg érdekes történeti értekezései: „Ismeretlen apátságok”, „Az egyedi apátság”, „A váradi és székesegyház”. Az új székesegyház felszentelésének százados évfordulójára az egyházmegye név tírásban közzétette az egyház felépítésének és kifestésének történetét is.

De mindezek csak töredékek voltak a váradi püspökség egész történetéről. Mióta bejött Váradra végigjárta az egész egyházmegyét, megnézte, fölmért, lerajzoltatott minden régi templomot vagy romot, fölment minden toronyba, csak hogy még jobban megszólaltassa, előadhassa az ősek vallásos buzgóságának, művészeti érzékének jeleit. Csak mikor mindennel készen volt, akkor adta sajtó alá három kötetből álló hatalmas művét a váradi püspökség történetét 1566-ig. Két év alatt 1883–1884-ben jelent meg a három kötet.

Méltán örömmel fogadta minden magyar ember a nagy művet. Tele van az sokszor parányi, de azért érdekesebbnél érdekesebb adatokkal, tele van a nagy hatással működött váradi püspökség nagy alkjainak pompás rajzaival. Most látszott meg, hogy mégsem hiába volt Bunyitay jó ideig költő és szépíró. Ő a régi adatokba életet tudott önteni, nem szárazon, hanem élvezetesen, változatosan, lelkesen írt és így nagy műve mindenkire kedves, vonzó olvasmány lett.

Megbecsülte ezt mindjárt a magyar tudósok elsőgyűlékezete a Magyar Tudományos Akadémia is és Bunyitayt épen jeles művéért 1884 június 5-én tartott gyűlésén levelező tagjai közé iktatta.

A váradi püspökség történetének még három kötetre kellett volna terjednie és 1566-tól a jelen korig terjedő történetét kellett volna felölelnie.

Bunyitay dolgozott ezen, 1884 után megjelenő értekezései jóformán mind ez új kötetek egyrései.

Mindjárt akadémiai székfoglalójában „A mai Nagyvárad megalapításában” mintegy összefoglaló képet nyújt a XVIII. században élt váradi püspökök és kanonokok alkotásairól. „Biharmegye és a vallási unió” című szintén a Magyar Tudományos Akadémiában felolvasott értekezésében a Tiszántúl egyik, teljesen ismeretlen, napjainkig ható vallási mozgalmaról ad ismertetést.

Gróf Csáky Imrénének a Csáky levéltár kiadatlan oklevelein alapuló, különös melegséggel írt életrajza (megjelent a Keth. Szemle 1887-ik évfolyamán) Nagyvárad visszavivása két százados emlékünnapére írt értekezése „Nagyvárad a török foglalás korában” (Budapest 1892) s végül az ezredéves Magyarországi ünnepére készült történeti névtárban (schemaritmus historicus) közölt plebániái történetek és egyéb adatok mind a váradi püspökség történetének megírásával vannak összefüggésben, sőt megírta a Váradtól távol 1566–1689-ig száműzetésben élő — mert a magyar királytól kinevezett és így Váradra be nem engedett — püspökök életrajzait is. Meg van most is kéziratban, ő maga helyezte azt el a káptalan levéltárában avégből, hogy majd valamelyik történetíró hasznát vegye, de már ki nem nyomatta és olyan arányban, mint az 1566-ig terjedő rész a váradi püspökség történetével nem készült el.

Ennek pedig sok Bunyitayn kívül álló oka is volt. Talán első és legfőbb oka az, hogy Lipovniczky István váradi püspök, aki őt az egyházmegyéje történetének megírásá-

val megbizta, s aki annak írását, kinyomtatását a beteg embernek türelmetlenségével sürgette, 1885 augusztus 12-én meghalt. Utánna csaknem egy év múlva jött Ipolyi Arnold a nagynevű tudós. Az ő beiktatásának öröme adta ki Bunyitay a váradi káptalan költségén a váradi káptalan legrégebbi statutumait becses jegyzetekkel. Ipolyi eljövetele Bunyitayban is nagy reményeket ébresztett, mert ő elhozta bámulatos ismereteit, becses gyűjteményeit, páratlan művészi ízlését Váradra, de betegesen, sorvadva jött ide s félév után 1886 december 2-án egyszerre elhalt. Ujra hosszú várakozás nehezedett az udvari papokra, tehát Bunyitay Vincére is, míg végül megérkezett 1887 aug. 24-én Schlauch Lőrinc az ékes szavú, az egyházjog és bölcsélet terén nagyra jártas püspök.

Két év tele bizonytalansággal, várakozással!

Sok türelom, sok bizalom kellett volna ahhoz, hogy az idő alatt is valaki dolgozzék Bunyitayban egyik sem volt. Azonkívül új püspökei új megbízásokat adtak neki. Ipolyi arra hívta fel, hogy kisebb munkáit gyűjtse egybe és nyomtassa ki. Schlauch beszédet gyűjtötte össze és becsátatta közre vele, majd a természetvizsgálók nagyváradi gyűlésére kiadott „Nagyvárad” ismertető mű szerkesztésének élére állította. S végül a Szent László szentté avatásának hatszázados évfordulójára és dicső királyról szóló emlékmű megírásával és szerkesztésével bízta meg. Ez utolsó megbízást oly nagy örömmel fogadta Bunyitay, hogy még egyszer föléledt benne a költő és „szent László emlékezete” című díszműben újra pengette lantjának régóta pihentő hurjait Szent Lászlóról szóló költeményében.

Más tudós körök és intézmények, sőt egyes családok is óhajtották Bunyitay munkásságát a magyar haza és a kath. egyház felderítésére felhasználni.

A vatikáni okiratár bizottsága felkérte őt, hogy Rómában a vatikáni levéltár kincseinek kiaknázásában nyújtson neki segítséget. Bunyitay eiment és a vatikáni levéltár kötetlen kívül szabadidejében elővette a San Spiridó kórház régi tagjainak névsorát is. Elkészítette azután ebből a római Szt. Lélek társulatba az 1446–1523. években beiratkozott magyarok névsorát és azt a vatikáni okiratár V-ik köteteként kiadta.

A Szent István társulat 1890-ban még nagyobb feladatot rótt rá. A hitújítás korára vonatkozó egyháztörténeti adatok gyűjtő bizottságába választotta be egyik gyűjtőnek és szerkesztőnek. Bunyitay vállalta ezt is, sőt épen ő vállalta a legnehezebb részt, a budapesti, bécsi és sok vidéki levéltár áttutását. Hónapokat töltött Bécsben, mert már a váradi püspökség történetének írása közben rájött arra, hogy a XVI. század vallási mozgalmaira a legbecesebb, legjelentősebb adatok a császári és királyi udvari állami levéltárban vannak. Végigjárta azután a pozsonyi, nyitrai, esztergomi, szepesi, gyöngyösi, kassai, leleszi és más hiteles helyek levéltárait s az egyháztörténelmi emlékek eddig megjelent V. köteté bizonyítja, hogy mindenütt fáradhatatlanul, pontosan dolgozott hazája multjának felderítésén.

E megbízása közben maga Bunyitay is kilépett egy vidék történetírásának szűk keretéből. Nagyobb országos események, változások és kivált a művészi törekvések kezdtek őt érdekelni. Már a váradi püspökség történetének megírásakor, de még inkább, mikor Ipolyi kisebb munkáit egybegyűjtötte és kisimítva közrebeocsátotta, nagyon megszerette a középkori magyar művészetet.

Azért 1886. tavaszán örömmel fogadta jó barátjának, Böloni Sándornak abbéli ajánlatát, hogy járják végig Szilágymegyét és keressék ott a középkori művészet alkotásait. Elrejtett kincseket talált ott és nem nyugodott, míg azokat a Magyar Tudományos Akadémiának 1886 november 8-án „Szilágymegye középkori műemlékei” címmel be nem mutatta. Kopasz nádorról szóló életrajzában már az egész ország XIV. századbeli eseményeire kiterjeszkedik. Majd a levéltári kutatásai közben pontos adatokra bukkanván a gyulafehérvári székesegyház építésére nézve, nagy részét és egy „Magyar humanista” című értekezését (Budapest, 1893. Kiadta a Magyar Tudományos Akadémia) és állított benne méltó emléket egyik legdekkabb, legáldozatosabb lelki magyar papnak, a toluamegyei származású Jászai Jánosnak.

Egyi faradtságát, ennyi buzgóságát és érdemeit főpásztorra nem hagyhatta jutalom nélkül és ezért 1893-ban kinevezette őt váradi kanonokká, Szent László káptalanának tagjává. Nagy bánál fogadta Bunyitay a kinevezést s kedvelt szokása volt minden érkezés előtt felemlíteni, hogy azt fogadjuk köszönettel, amit Isten adott és Szent László!

Mikor a kanonoki javadalmat megkapta, még nagy tervei voltak. Folytatta a hurjítás korára vonatkozó kutatásokat, írogatta a váradi püspökök életrajzait annál is inkább, mert Schlauch Lőrinc mindig késznek nyilatkozott annak kiadására, szeretete volna a Sárospataki vár és egyház történetét megírni kivált műtörténeti szempontból és gyűjtötte is hozzá az adatokat, a darnai prépostság multja is nagyon érdekelte, s különböző tervei voltak annak felélesztésére.

Ámde sajnos e szép tervekből, jó szándékból nem lett semmi. Sokan esodákoztak is, hogy a termékeny író, e nyughatatlan, örökké újító lélek egyszerre elhalt, elnémult. Csak mi, akik közelebből láttuk, tudtuk annak okát. Ideges betegség vett rajta erőt, az erős kéz (pedig azelőtt mily gyorsan és fáradhatatlanul szántotta a sorokat) reszketni kezdett, szemel a sok régi homályos írás olvasásában elköptak, s bár ő mindég titkolta, mindég nehezebben látott. Az orvosokra panaszkodott, hogy hiába hozatna még Berlinből is pápaszemeket nem tudna rajta segíteni. Pedig nem a pápaszemekben, hanem ő benne volt a uiba.

De ha irodalmi téren a magyar történetírás nagy kárára elnémult, lakko azért nem pihent, hanem a magyar nemzet nevelésére, fennmaradására irányított alkotások terén kezdett működni.

S ez alkotásokhoz meg voltak neki az eszközei is nem csupán a kanonoki jövedelemből, hanem még a régebbi időkben is.

Bunyitay Vince ugyanis eltérő a többi költőtől ifjúságában is csupán egyszerű költő maradt és nem volt egyáltalán pénz költő. Ellenkezőleg már plebánus korában nagyon takarékos és még ezenfelül vagyongyűjtő is volt. Nem volt elég neki a plebánia szőlője, még saját szőlőt is vett hozzá, jószágokat tartott és így szép tőkét szerzett össze már akkor, midőn Balfenyérra ment.

Ott is szigorúan ragaszkodott jövedelméhez, s ha kellett ezazért veszekedni is tudott. Attól kezdve, hogy püspöki könyvtáros lett, vagyona még inkább gyarapodott, mert háztartást nem kellett vezetnie.

Midőn tehát vagyona a 200 000 korona felé közeledett, hozzáfogott jókéony intézmények alkotásához. Először is Bálfenyérra fordult tekintete, mert a jó Isten úgy rendelte, hogy ott halt meg, annak temetőjében nyugodott édesanyja, a mentől idősebb lett, annál erősebben elevenedtek föl ifjúkori emlékei, annál jobban eszébe jutottak édes anyjának érte hozott áldozatai. Tudta, hogy a félreértések, melyek közté volt hívei közt egykor fennforogtak, részben a nép neveltelenségéből és tudatlan-

ságából származtak, azért kiskorától kezdve akarta neveltetni a jóra, keresztény igaz erkölcsökre a bélfenyéri népet. 1903-ban tehát elkezdte és a következő évben befejezte a bélfenyéri kisdudó épületét, rá tette arra címerét és alávésette e jelszót: *Istenem, fajomnak! E kisdudó veze tését Szent Vince leányaira biza és azok eltarására, valamint az épület javítására 30000 korona alapítványt tett. Később még ezzel sem elégedett meg, hanem a kisdudó mellett másik teleket is vett és arra új iskolapépületet emeltetett.*

Midőn a második nikolása készült, egy-izben újra meglátogatta anyja sírját és visszatérve egykori lelkipásztori működése helyéről, e szavak törtek elő kabléból, most tudom csak igazán, miért vezérlettem engem az Isten a varadi egyházmegyébe.

Pedig még e kisdudónál és iskolánál nagyobb dolog is szeretett volna művelni. 1881. aug. 27-én történt, miat maga feljegyzti utinaplójába, hogy a csolti rég-elhúnt apátság helyének megállapítása vé-geit Vésztőre utazott. Az apátság romjait meg is találta a csolti for mellett a magyaridombon. De ha már ott volt, a többi elpusztult falusi templomok színhelyét is megakarta nézni. Vésztőtől keletre esett két pusztát, Köt és Irász, akkor még tele csupa madarakkal és moosarakkal.

A vésztői református pap kerített neki a nádasonban jártas embert és oiy ma-gas nád hozt, hogy a szekéren fölök is alig látszottak ki belőle — kereste fel előbb a kőti kistemplom helyét, megásezgette annak elezört tégláit. Aztán még tovább ment Irász felé és éppen akkor ért oda, midőn a templom dombját a Sebes-Körös-társulat a Sebes Körös új medrnek gájába elhordatta. Meghatva, csakocsa könnyezve járt a szé-dult alapfalak törmelékei és az elhunytt em-bercsontok közt, és mindig emlegette, nem hal ő meg addig, amíg az elpusztult tem-plomok helyét új templomot nem épít.

1912-ben e szándékát is végrehajtotta. Azelőtt két évvel a varadi káptalan elhatá-rozta, hogy a volt Irász falut feltámasztja és e-réghől daruszigeti birtokából 100 telket 100 lebetőleg bekésmegyeyi kath. családnak ad. Bunyitay bár a falu nem éppen ott, ahol ő szeretne volna, nem is éppen a legalkalma-sabb helyen épült, vállalta, hogy az új fa-lunak templomát ő építteti fel. Fel is épít-tette. Még pedig nem csupán a pénzt adta hozzá, hanem a telket is, ő határozta meg, hogy olyan alakban építsék, mint a régi mieskei templom, amelyet ő onnan Szent-jobból annyiszor látott, tornyát pedig olyanra alakítsák, mint a kalotaszentkirályi templomé, mert ő anyi torony közt azt találta legnagyobb-nak. Mega válogatta ki a belső fel-szereléseket is, hogy minden egyszerű ugyan, de nem iszlésű legyen.

És nem csupán áldozatul, hanem gyar-lóságának elégtételül is ajánlotta fel az egyházat Istennek, azt írva a címere alá jelszóját: „Bocsásd meg a mi vétkeinket!”

Ha így dolgozott Istennek dicsőségére, egyházának felvirágoztatásán, nem feled-kezett meg közelebbi vérségi összeköttetés-ről sem.

Pedig ő igazán elmondhatta a költővel, hogy: testvértelen ága volt nemének! 1855-ben meghalt utolsó testvére, Karolina nevű néneje is és ettől kezdve anyján kívül nem volt senkije. Atyai ágon nagybátyának Ká-rolynak nem voltak gyermekei, a többi Bunyitayak neki pedig csak 3-4-5 ödök rokonai voltak. Egyik nagynénjének, Vályi-nának gyermekei távol laktak tőle és ő kath. iskolában járva, gyermekkorában sem érint-kezett velük. Csak 1883 táján már mint je-les írótt kereste fel őt levéllel egyik har-madik foku Bunyitay nevű rekona és téri-tette figyelmét atyái véreire. 1890 után pe-dig egyik még távolabbi atyafia Nagyvá-radra költözött és így a családi összeköté-tés még élénkebbé lett.

Ennek hatása alatt határozta el, hogy

családja jótanuló gyermekei részére ösztön-djalapítványt tesz. 1907-ban tehát 60000 koronát tett le a nagyváradí Ist. szert. egyházmegyei alapítványi pénztárnál avég-ből, hogy abból 5000 kor. kamat a kezelő-penzári illeti, 5000 korona kamat mindíg az ösztöndíjalap gyarapítására fordíttassék, 5000 korona kamat pedig két, jelenen tanuló Bunyitay fiu közt osztassék ki egész addig, amíg tanulmányaikat be nem fejezik.

Még is magyarázza, miért ösztöndíj és nem adomány alakjában gondoskodott atya-fiairól végrendeletében. „Nem könnyen meg-gondogodott embereket akarok belőlük esi-nálni hanem inkább a jövő nemzetségről kívántam gondoskodni a módot, alkalmat adni nekik, hogy magukat úgy a hazának, mint szegény családjuknak hasznos tagjaivá kiképezzék.

Itt mondhatni csodálatosan vezérelte Isten Bunyitay Vince korsát, hogy egyhá-zának, hozzájának, családjának nagy szolgá-latokat tehessen. Így érte őt a halála 1915 május 26-án, így temették el azután az ő szeretett püspöke és bizdítója, Lipovniczky István sírja közelébe, hogy hamvadó poraik együtt várják a közdeimes, nehéz élet után a boldog feltámadást.

Irodalmi műveit csak hirdetik, de a sze-gény gyermekek és a templomban imádkó-ó hitek álóják is emlékeztet.

(Vége.)

Ma már nincs kapuciner, sem uzsonnakáv.

Kávésok és cukrászok a fő-jegyzőnél. — Intelem a tilalom-szegőknek. — Nincs kapuciner.

Lukács Ödön főjegyző az új uzsonna-kávé rendelet kapcsán magához hivatja Nagyvárad összes kávéháztulajdonosait és cukrászeit, akik meg is jelentek a hívásra.

A főjegyző kifejtette előttük meggyőző beszédben, hogy a város nem tör az ő ek-zisztenciájukra, hanem segíteni akar azokon a családokon, ahol az anyák és gyermekek nem kaphak tejet. Ezek számára szükséges a tej, mert a jövődö nemzedék érdekében kell most mindent megtenni.

Kéri a megjelenteket, hogy segítsenek neki ebben a nehéz munkájában s igéri, hogy törekedni fog az állapot mielőbbi meg-változtatására. Három hónap múlva már egész bizonyosan lesz elég tej s akkor ismét életbe léphet az uzsonnakáv. Ha azonban lenne valaki, aki önként, jószántából lenne hajlandó a tejjelátás nehézségeinek elhárítá-sában közreműködni, lesz módja a városnak, hogy a cukorlevonás által ezeket kötelelessé-gekre figyelmeztesse. A reggeli kávé részére szükséges tejmennyiséget a város fogja adni s e célból a kávéok és cukrászok által készített tejszükségleti kimutatást felülvizs-gálja s redukált mennyiségű tejet ad nekik.

Balla és Grósz és az Emke a délutáni kapuciner kiadására kérnek engedélyt.

Lukács Ödön főjegyző ezt a rendeletbe-ütközönek tartja s délelőtt 11 től esti 8 ig kapuciner kiadását nem engedélyezi.

A kávéok és cukrászok a tartalmas, megszívlelésreméltó beszédet tudomásul vet-ték. Ennek hatása alatt Novomeszky Imre cukrász már tegnap beszüntette az uzsonna-kávét s szamovárt állított fel tea-kiszolgálás-céljából. A többi cukrászokban ez ma tör-ténik meg.

Visszaélések a szövethulladékkal.

Sichermann Mór a rendőrségen.

Tudvalevő dolog, hogy több nagyváradí szabóiparos a katonai kincstártól nagyobb aranyu munkát vállalt fel, katonai egyen-ruhák készítését

A vállalat „Nagyváradí szabóiparosok és munkások szövete” nevet nyert, amelynek élén a legjobb nevű szabóiparosok, Sz. Kocsis János, Lebovits Rudolf, Paróczay István és társaik állottak, akik a legnagyobb megelégedéssel végeztek el a felvállalt munkát.

A szövetkezet üzemvezetője Sichermann Mór volt, aki a nagyváradí szocialista moz-galmak bírható alakja.

A szövetkezetnek a miniszteri rendelet értelmében a kincsiári ruhák kiszabása al-kalmazával visszamaradó szövethulladékokat be kellett szolgáltatnia. Ezeket a hulladéko-kat ugyanis újból feldolgozták, ami nagy megtekaritást jelentett a kincstár részére gazdasági szempontból.

Azonban a hulladékok beszolgáltatása nem történt olyan arányban, mint ahogy kellett volna. Az illetékes tényezők figyel-meztetésére a rendőrség nyomozni kezdett. A nyomozás folyamán a gyaru rövidesen az üzem vezetője, Sichermann Móra terelődött, úgy hogy a beszerzett gyanuokok alapján a rendőrség Sichermannn őrizetbe vette. Sichermann ugyanis a szövethulladé-kokat ahelyett hogy beszolgáltatta volna az illetékes hatósághoz, áruba bocsátotta. A nyomozat szerint 1000 korona értékben felüli szövethulladékot adott el különböző egyéneknek.

A rendőrség ez orgazdának is nyo-mára jutott. Hirdetést bocsátott közre a la-pokban, melylyel a szövethulladékok vásá-rására hívta fel a közönség figyelmét. Az orgazdák, akik a hulladékokat máskor is megvették Sichermanntól természetesen meg-jelentek a kitűzött időben az Iparkamara helyiségében, ahol a tanukjegymásután felis-merték őket.

A rendőrség tovább folytatja a vizsgálá-tot a szövethulladási ügyben, amely egyre ra-gyobb arányukat mutatkozik.

BERLINI VICTORIA
Általános Biztosító részv. társaság.

Elfogad:

ÉLETBIZTOSÍTÁSOKAT,
amelyek **háboru** esetén a bizto-sítás teljes összegéig érvényesek.

Nagyváradí vezérügynökség:
Rákóczi-ut 10. sz. II. em. Telefonszám 641.

Fischer Ervin Zeneiskolája
Szalárdi-utca 21. sz.
Telefon 14-74.

Tanfolyam a polg. és felsőbb-leányiskolai énektanításra és képesítő oklevél megnyerére.

Kik fizetnek hadiadót Nagyváradon?

(Az alábbi kimutatásban szereplő összegek közül az első az adóalap a második a hadiadó)

Gr. Széchenyi Miklós püspök Káptalansor	453.240	22.750
Bárány Gerliczy István Rákóczi ut	25.849	890
	22.480	810
Brém Lőrinc kanonok	26.527	970
Latia szertartású egyházmegyei főpénztár Pray György utca	21.493	730
Spett Gyula kanonok	31.695	1130
Dr. Vucskics Gyula kanonok	28.553	1050
Grósz Béla nagyprépost Káptalan sor	128.118	6500
Szirmay L. Árpád kanonok	23.603	810
Burdala Mihály kanonok	28.899	1050
Lopussny Gyula kanonok	28.711	1050
Dr. Lányi József kanonok	46.629	1920
Kollányi Ferenc kanonok	44.868	1920
Dr. Karácsonyi János kanonok	30.556	1130
Gabriely Lajos kanonok	29.282	1050
Dr. Székely István Olasz	38.651	885
Fraknoi Vilmos Olasz	93.123	4470
Bjelik Imre dr. Olasz	40.649	1043
Plattby Miklós Seblanoh-tör	54.617	2320
Deutseh Károly I. Rákóczi-ut	30.578	1130
Dr. Popovits Miklós Rákóczi ut	20.740	730
Mihelyi Pál Rákóczi ut	26.990	970
Vinter Károly Rákóczi-ut	80.000	3520
Dr. Fássy Lajos Rákóczi ut	23.225	627
Gellért László Rákóczi ut	20.005	108
Dr. Hoványi Gyula Kórház u.	24.703	522
Dr. Fráter Imre Rákóczi ut	50.822	1882
Léwy Lázár Rákóczi ut	55.000	2320
Hj. Popper J. Sztaroveszky u.	41.659	1720
Benedek D. Sztaroveszky u.	70.969	3120
Szählender K. Tizza K. tér	26.385	750
Callér Imre Tizza K. tér	34.000	1210
Dr. Miskóczy F. Széchenyi tér	21.647	304
Jurth Károly Ritoók Z. u.	33.487	637
Tornyai Antal Ritoók Zs. u.	23.209	810
W. Heimstein Alfréd Ritoók Z. u.	84.060	3970
Dr. Révész V. Ritoók Zs. u.	21.114	502
Schwarz Antal Verbóczy u.	63.718	3120
Csatáry József Verbóczy u.	56.546	2520
Dr. Konrad Márk Verbóczy u.	25.092	677
Br. Luzbnzky L. Rákóczi u.	22.114	810
Steiner Viktor Rákóczi ut	29.000	1050
Özv. Vedécs A. né Rákóczi ut	29.796	1050
Moskovits Miska Rákóczi ut	31.657	1130
özv. Sebűch J. né Rákóczi ut	69.153	3120
Dr. Fleisher Lajos Rákóczi ut	24.245	890
	27.078	970
Székely Jenőné Nagy S. u.	70.000	3120
Havas Mór Ezerédesiemlék-tér	34.426	1320
Lüdenbaum I. Ezerédesiemlék-tér	27.147	730

(Folyt. köv.)

..HIREK..

* **Közös áldozás az elhunyt katonák lelkéért.** Az Urnok Mária Kongregációja ma reggel közös szent áldozást tart a Szent László templomban, melynek érdekelt az elhunyt katonák lelki üdvéért ajánlja fel.

* **Gyászmise az elhunyt katonákért.** Az elhunyt katonák lelki üdvéért ünnepélyes gyászmise lesz ma reggel 9 óra kor, melyet gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t. megyéspüspök tart teljes segédlettel. A gyászmisén megjelennek városunk összes polgári és katonai hatóságai, az egyesületek és testületek képviselői.

* **Városatyja'öltek.** Az olasz kerületben Molnár Imre lemondása folytán megürült törvényhatósági bizottsági tagsági helyre egyetlen jelölt lesz Pácz Sándor dr., aki köztevékenységével érte el ezt a bizalmat. Ujvárosos Adorján Emil dr. helyére Zboray Gyula iparost és Altmann Jakab dr., a K. P. igazgató főorvosát emlegetik jelöltekül.

* **16 fillérrel emelte a Tejközpont a tej árát.** Tegnap a városi Tejközpont váratlanul 16 fillérrel felemelte a tej árát. Oka ennek az, hogy a kosgyáni uradalom, a mely a tejszállításra kötelezte magát, hirtelen eladta teheneit, azon okból, hogy takarmányban szükségletet szenved, azonban jó áron. Most ez a 16 filléres többlet ár csalogatni fogja a vidéket arra, hogy Nagyváradra hozza fölösleges tejét.

* **Gál Jenő dr. előadása.** A Nagyvárad kerületi Csarnok felkérésére vasárnap a Csarnok dísztermében Gál Jenő dr. budapesti kriminalista előadást tart. „A kereskedelem jogviszonyai a háborúban” címmel. A felolvasásra a jogász közönséget szívesen látják.

* **A velencei temetőben** a járványbetegségekben elhalt hősök sírjait a halottak estéjén a velencei irgalmas nővérek és a velencei honleányok gyönyörűen feldíszítették és kivilágították. A megható és hazafias szellemű emlékbeszédet Eisele Sándor mondta a sírok felett.

* **A sertések rekvirálása Biharvármegyében.** Közöltük már a polgármester hírdelményét, mely szerint a belügyminiszterium sertésátvételi bizottsága Budapestben megkezdte működését. A bizottság a sertéseket a hadsereg céljaira lehetőséghez képest szabadkézűl, ha ez nem sikerül, a hadiszolgálati törvény 22. §-a szerint veszi át. Az országos bizottság Nagyvárad város és Biharvármegye járásainak területére — kivéve az Érmelléket — a sertések rekvirálásával az Egyesült Biharvármegyei kereskedelmi bank és központi takarékpénztár r. t. ot bízta meg, a cs. és kir. hadügyminiszterium sertésátvételi bizottságának kirendeltségeken. Az intézet már hozzáállott a szervezés munkájához és pár napon belül megkezdte a sertésátvételi bizottság Nagyváradon és a megyében is működését, amiről a közönséget részletes hírdelményében tájékoztatni fogja. Ez a megbízás nagy bizalom és elismerés jele a kitűnő intézet és annak igazgatója Popper Ákcs dr. iránt, mert honorálja az intézet eddigi kifogástalan eljárását és ügyvezetését az altruisztikus köztevékenység körül.

* **Forolin** a legjobb és legbiztosabb toailette szer, láb- és hónaljizzadási ellen. Hűsítő Szagtalanító. Ára 150. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

* **Felhívjuk a közönség figyelmét** a „Hófehérke” harisnya áruház mai számukban közölt hirdetésére.

* **Eczet** készítéséhez alkalmas garantált vegytiszta **eczetsav** kapható Farkas István Apolló drogeriájában. Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Telefon 13-02.

* **Poloskairtó NOXIM** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **Azonnal kiadó** 5 szobás lakás, Rulikovszky-ut 16. sz.

* **Rekcent katona** felvétetik éjjeli őrnök Moskovits Adolf és Fiai R. T. nagy üregdi gazdaságába. Jelentkezhetni a részv. ényársaság nagyvárad-i ipartelepén.

* **Gyönyörű rózsás arc** a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO krém és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 2-50 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy palota.

* **Perfect** magyar német levelező kisasszony **ki a gyors és gépirást tökéletesen bírja felvétetik Komlós Tesvérek** üveg nagykereskedésében. Zöldfa u. 13.

* **Helybeli** nagyobb pénzintézet megfelelő gyakorlattal bíró fiatal tisztviselőt keres. Cím a kiadóhivatalban.

SZINHÁZ

Heti műsor:

Péntek: Csodacsók.

Szombat délután: Katonadolog.

Szombat este: Csodacsók.

Vasárnap délután: Egyszer volt...

A csodacsók.

Megint akadt egy ujdonság, a mely a közönséget a színházba fogja vonzani. Strauss Oszkár legújabb operettje kedves, lágy, dallamos zenéjével az évad egyik legjobb sikerű ujdonsága lesz. A meséje voltaképpen semmi. Tartalmával, helyesebben ürességével más, jól ismert librettókra emlékeztet. Üres. A fordító, Szenes Béla megpróbálta némi pesti kiszólásokkal és szójátékokkal elevebbé tenni a szöveget, de nem nagy sikerrel. Ebben az operettben ugyszólván minden a zene, a mely valóban sikerült munka. Nem egy száma máris közismert. A zeneszerző mellett a koreográfus is a siker egy része: a táncszámok nagyon jól simulnak a zenéhez és sokszor együttesen aratják a tapsokat. És pedig megérdemelt tapsokat.

A mese és a dialog gyengeségét megvalamivel pótolni kell: a külső kiállításal. Ezt kell elsősorban elismernünk a nagyváradai előadásnál.

Olyan fényes és a mellett feltétlenül izléeses, igazán elegáns öltözékeket, mint a Csodacsók előadásán láttunk, ritkán látunk vidéki színpadon, kivált a mai drága világban. A Csodacsók kiállítása nem ismer báborus drágaságot. A főbb szerepök igazán szinte vetekedtek egymással az öltözékek pompájában, izléesességben és változatoságában. Hozzáértők állítása szerint sem lehet megállapítani, ki a verseny győztese: Zsigmondy Anna e, Biller Irén vagy Vigh Manci e? Élvezet volt a három primadonna alakításait is egymás mellett látni és hallani. Mind a három rendelkezik a külső megjelenés bájoságával, a mi az első sikerbiztosítja. Zsigmondy Anna végtelenül kedves, lágy hangja, precíz éneke, alakító képessége, Biller Irén ötletessége, egész lényének megnyerő bája, kellemes éneke és sikeres táncja, Vigh Manci jó alakítása és ugyancsak kitűnő táncja teljes sikert jelentenek. Ilyen három primadonnával, a kik mind tehetségük és tudásuk legjavát vitték a darabba, igazán lehetséges jó előadást produkálni.

Totipa Béla tegnap is sok derült percet szerzett kifogyhatlan humorával jóízű egész alakításával. Békefi nemcsak szépen énekel, hanem igen jól is játszott. Sik Rezső Gellér lovagja egyike volt az est legsikerültebb alakjainak. Ének- és zenekar megfelelőek. Poch csak egy történt: egyik ének és táncszám megújításánál zavarta jötték a szereplők, abbahagyták a játékot és zavarukban kimentek. Szerencsére a zenekar tovább játszott a félperc alatt minden rendez kerékvágásba zökkent vissza. Legtöbben észre sem vették a sikerből nem vett el a his malheur semmit.

—r.

Igazságszolgáltatás.

Márkus Bertalan s társai bűnügye. Ma kezdődik meg a gyorsított ügyekben ítélkező második tanács előtt (elnök Ember Géza tanácselnök) Márkus Bertalan marhanagykereskedő, Weisz Samu, Weisz József, Berkovits Mór és Márkus Bertalanné marhaszózási bűnügye. A tárgyalás előreláthatólag zart lesz. A vádat Shury Eadre dr ügyés képviseli.

A bűnügy bonyolódott, ezideig a tanácsként beidézett hajósároknak háromféle változata teszi biztalaná az ítélkezést. Hamis tanúzás és hamis tanúzásra való rábírási szerepel a bűnperben, amelynek fejleményei újabb meglepő vádemelésekre adhatnak alkalmat.

NYILTÉR.

Unid. Med.

Dr. Havas fogorvos rendel

d. e. 9-12-ig. d. u. 1/2 3-5-ig.

Nagyvárad SzentLászló-tér 2. e.

Vidékiek részére munkálatok még aznap elkészülnek.

Főszerkesztő:

Dr. KRÜGER ALADÁR

Felelős szerkesztő:

Dr. PAPP KÁROLY

APOLLÓ mozgó színház

Péntek és szombat november 3-án és 4-én

Imádkozik a Király.

Öfelsége I-ső Ferencz József legmagasabb hozzájárulásával és elismerésével készült film dráma 4 felvonásban.

Háborus hiroadó legújabb felvétele.

Folyó hó 5-én

Hogyan történt a legszebb detektiv dráma

Folyó hó 7-én

Az ezüst kecske. Irta: Bródy Sándor.

Az előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon d. u. 3 órákor, hétköznapon pont fél 5 órákor. Utolsó előadás 9 órákor.

HELYÁRAK:

Páholy ülés 1 K 50 fill. Zsölly 1 K 20 fill. Támlásszék 1 K. Zártszék 80 fill. Első hely 50 fillér.

Katonák és gyermekek a helyárak felét fizetik.

Kedvezményes jegyek Sipos dohánytőzsdében Bémer-téren kaphatók.

APOLLÓ mozgószínház

Péntek.
Imádkozik a király
dráma 4 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 8 órákor és hétköznapokon fél 7-kor.

VIGADÓ mozgószínház

Péntek.
A Boldogtalanok
szerepcsétlen család tört. 3 f.

Szombaton és vasárnap négy előadás és pedig: délután 8, 5, 7 és este 9 órákor.

URANIA mozgószínház

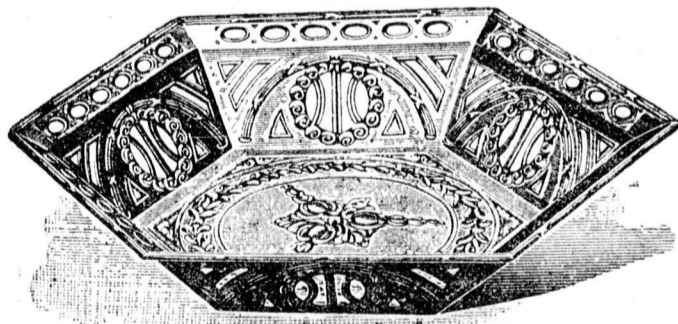
Péntek.
Az emberirtó
dráma 3 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órákor és hétköznapokon fél 7-kor.

Majolika tálca nickel kerettel

20 cm.	3 kor.	20 fill.
23 "	4 "	20 "
25 "	5 "	20 "
37 "	6 "	20 "

Kenyér kosár china ezüst

4 korona.

Teás készlet színes aranyozással 6 személyre	6 kor.
Kávés készlet színes aranyozással 6 személyre	6 "
Feketekávés készlet színes aranyozással 6 személyre	6 "
Gyümölcs készlet színes aranyozással 6 személyre	6 "

Porcellán hadi mozsár ütővel 1 = 5 korona.

" " " " 2 = 5 "

" " " " 3 = 8 "

Képkerepezés nagy választékban. Ablak üvegezés pontosan készülnek

KOMLÓS TESTVÉREK Üveg, porcellán, lámpa és diszmu áruk nagykereskedése. Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

Telefonszám 372.

**Olcsó harisnya vásár
Hol?? Hol??**

A HÓFEHÉRKE

harisnya áruházban

Nagyvárad Szent László-tér,
Sas palota a Drogueria mellett.

Eladásra kerül ötvenezer
pár női és férfi harisnya.

Következő előnyárakban:

Szám.	Reklám árak.
908 Női flor harisnya «Hófehérke»	K 2 80
Női flor harisnya selejtes kisebb kötési hibákkal	„ 1 96
908 térd flor harisnya «Hófehérke» térdén felül	„ 8 20
407 Női flor harisnya «Hóvirág» selyem fényű	„ 2 75
211 Női la. cérna h. gyémánt fekete	„ 3 75
805 Női la. cérna musselin harisnya vékony szálú	„ 3 40
807 Női la. cérna őszi harisnya	„ 4 —
298 Női la. Tréma selyem harisnya vékony szálú	„ 5 —
Téli női harisnyák K 2 20, 2 50, 3 —, 3 80 5 10.	
„ „ gyapju harisnyák K 7 —, 8 —, 9 —.	
R. Férfi pamut harisnya selejtes kisebb kötési hibákkal	K 0 96
R.R. Férfi flor harisnya selejtes kisebb kötési hibákkal	„ 1 26
672 Férfi divat csikos selejtes ki- sebb kötési hibákkal	„ 1 50
2266/68 gyapju hulladék téli	„ 2 16
3456 Férfi harisnya Merinó gyapju téli	„ 2 60
3459 Férfi harisnya gyapju téli vastag szálú	„ 3 —
3484 Férfi harisnya valódi gyapju téli bolyhozott	„ 5 —

! Olcsó nagy zsebkendő vásár !

Ezen árak csak november 1-ig maradnak érvényben.

Külön nagyban osztály.

IZSÁK LIDIA
elsőrendű művészalton

Nagyvárad, Park-szálloda
Nagy Sándor-u. 1. sz. emeletben.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra
alatt elkészítünk, kéz fűzőkben egyenes
tartók, melltartók és haskötőben nagy
választék. Fűzőket választás végett vi-
dékre is küldünk, tisztításokat és javítá-
sokat pontosan elkészítünk. Szigligeti
színház művésznőinek egyedüli szállítója.
:: Telefon : 11—53. ::

Kiadó Kossuth-u. 2. sz. házban a Ker-
tész S. Sándor féle üzlethelyiség s ugyan-
ott egy kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni
a Polgári takarékpénztárnál.

Harisnya, tricó, keztyű.

Svetterek, kabátok, lélek-
melegítő, valamint az ösz-
szes kötött ruházatok, leg-
jobb és legolcsóbb beszer-
zési helye

Hungária Harisnyaáruház

Sas Passage főbejárónál.

Kéretik cégünket összenemléveszteni

Kiadó.

Butorozott szobák és laká-
sok modern berendezéssel
hosszabb vagy rövidebb időre.
Nagy Sándor-utca 4. szám.

Beraktározás.

Beraktározási helyiségünkben ugy kisebb,
mint nagyobb terjedelmű tárgyak szobabuto-
rok fülkéiben beraktározásra elfogadtatnak.
Termények beraktározására való száraz pin-
cék, továbbá boros-pincék, istállók és
kocsiszínek állanak rendelkezésre. A berak-
tározott tárgyakat tűz és betörés ellen biz-
tosítjuk.

Beraktározási ár hetenként és négyzet-
méterenként 1 korona.

Fekete Sas és Zöldfa Rész.-Társ.
beraktározási osztálya.

Iroda: Sas-passage, 24. sz. lépcső. Telefon 1400.

**Az Erzsébetligeten lévő
4 ujj földszintes**

házban két és három
szobás lakások kiadók,
(Püspöki residenciamellett.)

Értekezni lehet a 3. épület-
ben lakó házmesternél, vagy
Incze irodában Bémer-tér 3.

* Irodai munkát vállal egy sok
tagu családos napidijas, akinek egész dél-
utánja szabad. Nagy gyakorlattal rendelke-
zik s a mellékeresetre nagyon rá van
utalva, mert családja nyomorog. Címe:
Lipót u ca 8. sz. Megkeresést a kiadóhiva-
tal továbbít.

Vas és rézággyak

afrik és lószőrmatracok,
amerikai és sudrony-
ágybetétek: összehajté-
ságyak eredeti gyári árakok
kaphatók

Tátray Sándor

r-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558

**Talp, talphulladék,
talp-pótlóanyag és
bőrhulladéküzletem,**
katonáskodásom miatt, laká-
somon folytatom! Kérem t. ve-
vőim továbbiszíves pártfogását

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Péter-u. 1/A.

(Bejárat a Sztaroveczky-utca
felől, az inasotthon mellett.)

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 514.

A telep telefonja 514.

1 LITER VIZ FELFORRALÁSA
CSAK 4 FILLÉRBE KERÜL.

Értesítjük a város t. Villamos vasalók,
közönséget, hogy a „ főzőedények,
legújabb rendszerű „ tea főzők,

megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók.

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb
árban telefon rendelésre díjmentesen
házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos vilá-
gítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel
ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos ivlámpapótlók 2000
gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kap-
hatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

Főszerező telefonja
55.

Főszerező telefonja
55.

1 ÓRAI VASALÁS CSAK
12 FILLÉRBE KERÜL.